Ketabton.com

ورانګه

یوه ورانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بیا پیري په ځای ولاړ وي
او تیري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

دکتاب نوم : وړانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو هریالو

چې د بنیاد مود ښتونو ځنې

تبځندي د پښو ځولانی او د -

لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا

ړنګ آدمزاد خیل قجیر قامت

ته ورځکوی او ژوندنور

غورځانګ کوي.

PROPERTY OF ACKU 7550

څوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی(۱) شي

ځان په ښنس ولې لیکه(۲) کړي
چې په شتوکې اودرېدی شي

څه په سر آسمانونو یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سر په ده
چې په مټ نړغونېدی شي

په خرړک(۳) دې ولې سود(۴) شي
چې په خېز نښترېدی شي

د پړو(۵) تل(۶) ته ولې پلی(۷)
له بریالو چې ملېدی(۸) شي

د باز اډارهنر دې نه نړ ده
که نه یې چتی بازېدی شي

لیت او لار چې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدی شي

۱- نوربېدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرړک = یوبوټی، ۴- سود = مطمئن
۵- پړه = ماتې خوړل، ۶- تل = ډله-جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸- ملتل = ملګېدل

که سوارهٔ لوی فرعونان دي
که کلیمؑ شي کونډېدی شي
د بری لارې بند نه دي
که له سر څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو
ګډه په وینه کې د ځان کا
بیاد ختوګوګوشتان ټول
الوتونکی باتوران کا

○

دکلیم دودونه خپل کا
ړانسکوره زوړ جهان کا
پرېباسلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې میړه خپل دی
ټینګ په ننګ او په خپل ځېل[2] دي
د زړو مارېې[3] یې ژوند دی
چې د شنو زړو د سېل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- ځېل = هوډ، ۳- مارېې = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې

ترمې وینې هم رامبېل(1) دی

دخپل تنګ دې پاتې شوي

په کولنډ(2) دی که په ښکېل دي

رشې څنګه بې کونډې(3) شي

چې څانګې(4) همه رشپېل(5) دي

داطبیب به دې څنګ روغ کړي

چې بې چارې دشا خېل(6) دي

چې د دروزې(7) بې تښې وي

په وینو پراته غلبېل دي

چې جامه بې کاسیرې(8) وي

څه په چپېل(9)، څه که بې چپېل دي

دباتور انګې(10) وروستې ده

مشرې که په چارخویل(11) دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنډ = کټ څه چې دغوېې، څاروي څښتن ته یې اچوي چې دآزاد ګرځېدونه یې منع وساتي، ۳- کونډې = کامې کښتې - خلپل، ٤- څانګې = درې غابنې

٥- رشپېل = چې دغلې رشې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو ډنډون - تیلی، ۸- کاسیرې = بدلمنې

۹- چپېل = پروني، ۱۰- انګې = یوه لویه چې وایي انګې مل دی څوک دی ،

۱۱- چارخویل = قرقره،

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئیل[2] دي
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکی وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېتې
وړې تندې باندې مېړونه
د ملخو نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولې ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیز

په جرګه کار چې لر و بر کړي
بلالي رض هغه بانګونه[1]
چې دا څمکه د خدای کوکړي
دي هغه د ښتن ملونه

○

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یې کړ و وړه وي
د ننګیال په مټ، په توره
د لته اړ د ښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګیال د مزري زړه وي
تور ځنګلونه[2] خوندي وي
حق ننګي یې غرین کړه[3] وي
ساه یې واچوي جوش[4] کې
له پیړو پیړو چې مړه وي
د ناحق وړه[5] بتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تور ځنګلي = باطل کاره، ۳- غرین کړه = قلا- سنګو
۴- جوشه = تنه ، ۵- وړه = برېالي.

د ګیدړې په اوړو نه شي
چې پړ غړمب د شنو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بودېږي
چې په وینو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګیالي یې شي ګڼولی
چې پړ دار، په غرغرو شي
د تاریخ بهیر ګړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لینګو شي
د ژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي
د ځېرک مېړانه کله
له درست کلي د ړندو شي

۱- منښته = زیاتو نوتو دوړو د پاره په ځان څه منل، ۲- نارام = ناغیږ - ناراست .

چې رنځور باویړې[1] وکړي

پوچې هیلې د داروشي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله یې سود په کورکوشي

د څانګو د کوچنی نمړی[2]

پوره څرنګ په څلموشي

چې د نمرد روڼاوي وي

روڼ په څنګ په اورګو[3] شي

عقل څه خوږي آتي دی

راسوړی[4] په خپلو ملوشي

د څیرک سر پوره والی

د حړې په سیپاروشي

چې له مال خبره واوړي

پت په سربانديپاله شي

کائنات چې په منګل کړي

داسړې سړې باله شي

۱- باویړې = بابیړې = د ناروغۍ بیا تاندېدل، ۲- نمړی = جامې، ۳- اورکې = اوربلکی
۴- راسوړې کېدل = راکرځېدل - راخلاصېدل - راختل.

لوټي نه تلي صبا څوک
هم يو "زه يم" به تاله شي
ښکلي هغه چې ښېوه[1] يې
يو د "زه يم" په پساله شي
زه يم هر کله ځلمی دی
دې وجود چې زوړ ځاله شي
هغه ورځ به ستر سحر وي
چې دا ځمکه يو کاله[2] شي
په يو لوی سين کې غرېلی
چړې، چړ، لښتي، ويالـه شي

د کتاب حد ماتي مه شي
هره لاره چې تړي
چې د ژوند د خيره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هله مېشته وکا
لومړی غير چې وشړي
يا سړي ياد څړي شه
حق ناحق ولې ولړي

۱- ښېوه = ډول - ښايسته والی، ۲- کاله = کور

زیبنا کیان چې له مینځ ورک شي
پرګني به شي مړي
لوی آتیان لکه اوګر[1] کړي
د جګ غر تېږي وړي

ستور ښارګو دواړه کسي
په ښار لوګړل تنها کي
نړی وټ یې چرته بیا موند
برد ستورو په دنیا کي

له کاروڼو او له ښکو
سره زرو سنګل کیږ[2] یګرو
الوول حق و ناحق دي
څنګ تر اوسه ستر کورو؟

د بوذر[3] د کندي خلق
د آذرو د کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوګره د ښارو و د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تاڼنتې، ۲- کیږیکره کیږي کوونکې

جوړوي د ښېښو مېښې[1]

ځېرکان خوښېبه کړوي

د وختونو په ناتار کې

چې يې وکوري د بړ[2] وي

○

د وجود نيستي بلا ده

پرې له سوخت مارکسان ژاړي

سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"

د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو

د صورت هسې د وړېږي

ولې "زه يم" يو توکين[4] دی

يو توکيزی نه نړېږي

○

حيواني وجود د څه دی؟

د حجرو[5] الوولتيا ده

او حجرې د خاورين توکو

خپل ترمينځه انډولتيا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نيش = ناشته- نيشت، ٤- يوتوکين = د يو توکی نه جوړ- چې کډ ونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوند ينکی.

دا خاورینه واره توکي

د بریښنکو رغوني دي

او بریښنکو ته چې ځیر شي

تشي ترقنده ځپي دي

○

دین همه واره سره زر دي

مذهبونه ټول زرنیخ

دین ژوندون کاندي غورځانګه

مذهبونه یې چارمیخ

○

ګرلاسي کندوان یې ډک شول

چې جَب جوب شول په خولو کې

ځارله هغو توریالیو

چې په ښېړ دي سرخیړو کې (۱)

غوره (۲) ټوله دې په ځان بډه

تش لمن که یې پسرلو کې

ساده ګوري ملغلري

خُسا ډنډوکو، خرخوړو کې

۱- سرخیړی = سرپه ، ۲- غوره = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګواښ په سترو کېږي

ته هم زوره څه نېزوکي

څه ناویاته چاره وکړه

مېږنیه! په تلو تلوکې

کوړیمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډو[2] دی

کړولی[3] چې یې د باز وې

په لولکو په شوغو دی

چې د برید او د غدې وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وې

هغه شرم د جرګو دی

چې ښخښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تیرو تورو بوُر[4]کی وُ

د بې سترګو د کندو[5] دی

۱- کوړیمار = داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه کې ویشتونکی
۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بټ د تیلی خمتې نه ښکته وچې کښتې لوېږي، ۳- کړولی = د ښکار ځیکولو، ښار لود پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامينده
څه د خوشو عقيدو دی

بازداري يو لوی هنر دی
ته په يو بښله[1] بازداري
چې نه لري جمې
په نامه باندي ميشکاري[2]
تش غړ بازو وته ناستي
څه که ځوي د لوی بلاري
ته ميرښکاره کړيږ غواړي
په ښه بښه مرداري
يې په تومنه له و يارلو
خو په چاروکې د ويار[3] ري
له قرآن په غير هذا
بې صلوٰة مونځ گذاري
کله سرکړيوان ته کوز کړه
چې داولې دومره خواري؟

۱- ښله = د ښومنی لاسمه چې د باز ښکنبنولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشکار = بلزوان، ۳- ويار = شرم.

چې پټولنه قرآني وي

دا سرې به شهسرې[1] وي

دا تنزرې تاروکې به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتې ، دا انسټ[2] به

بیا ښنسترې آسماني وي

چې نومرې په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د دې ښځولي[4] او کاټې[5] به

صبا توري او توبري وي

په وندې[6] ځمکې د دې به

نه ځمکوال ، نه شیخ ملي وي

نه به پولې ، نه بیلتون وي

نه نهوا ، نه زمايي وي

یو آدم ، یو آدمتاله[7]

په کښ رنګ به یو رنګي وي

۱- شهسرې = سترسرې، ۲- پرېوتې انسټ = بوټي دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن ، ٤- ښځوله = درسته، ٥- کاټې = تیکی، ٦- وندې = داسې حلال کړې ځلورې چې پکې خلقو برخې (وندې) ملستی وی، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمکزی یا آدمزی) راټول وی یا سره راټاله وي

آدمخُونی[1] به یو کور وي

وران به کور کې کورکي وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسي[2] وي

نه مړی نه به ښخښتن وي

نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک، نه به بې واک وي

چې الله به تولواکي وي

تولنوال به تولنوال له

رب، رحیم وي، او ولي وي

هم به یې کسب خالقي وي

هم توره[3] به یې رازقي وي

وی پاخون لکه یو تن به

یو تاله به مختنګي[4] وي

له ختیځه ترلویدیځه

به یو ستره ورورولي وي

په حدو نود کتاب کې

به دعقل خپل مخي[5] وي

۱- آدمخُوني = خُمکه، ۲- جسي = ورتیا، اهلیت، ۳- توره = قانون - تره - ترلی لاره - لاره، ٤- مختنګی = مخکې تګ، ۵- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به

تل تر تله غرځنګي وي

یو ځاریږي به له ټولو

ټول له یوه به لوکي وي

له قبلو دې کړو وړو

به یوه کعبه موندې[1] وي

له زرها اور اورکو به

د حرې یو رڼایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې ستړواکي وي

ستا خیرې درست کائنات دی

ته لا کوز په خرخشو[3] یې

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښتنو[4] یې

ژوند له تنه کړو[5] نیزدی

ته ځان ځانې به ترڅو یې

۱- موندېنه = راکسل ناوی - د غوبل د مینځ غوټې، ۲- فطرت = نیچر د بنیاد م نړیتر نور ټول کائنات ۳- خرخشې = جګړنه، ٤- دښمنه = دښمني، ۵- کړوینه په کړه هستیدونکی.

څمکه یو کور څکه نه شه
ته تړن د کورکوي
یو کوږمه[1] واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو یې
د یوې حجرې زېږنده
د حجرو په بیل کلو یې

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستا مرام یو ورورولي ده
نه ملکري ملتونه
یو بیرغ په څمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه
پدې څمکې ـ آدمځوني
بیا برسېر کا جنتونه

۱- کوږمه ـ کورنۍ.

يو كتاب دى سرتوره[1] كا
نور ونغاړه كتابونه
بيا آزاد په آدمزاد كا
پارچاو[2] شوى نعمتونه

زول چاپېره سورالوزي
ډډ ويزاره راپرېوځي
له دې چې قندنا تاربه
هم پاخه بنځتې وځي

چې دڅروند ځله يې مړه شي
چې يې ساه دلينكو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
اوپه خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردى
دعوه كېږي دكتاب كوره
دهمه قامونولر دى

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټيز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زردارو په تـړلـنې
دې ګټونکي په بایلـنې
د شته منو شته مني ده
د نیستمنو له نه بېښنې
د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش بانو[2] له شـرمنې
د زردار مـاڼۍ ولاړې
د کارګر په تـڼې پـلنې
د ډک لاس[3] سپینه جامه ده
د تش لاسو په ریمـنې[4]
بده ورځ د لـولـنـګرو[5]
دازل نه دی لیکـنې
د باطل تولنه پایـي
د مذهب په سروینځنې[6]

۱- کوښې: پېزار، ۲- تش بانې: نیستمن، ۳- ډک لاس: چې لاس یې ډک وي، ٤- ریمنه: خیرنه - خیچنه، ۵- لولنګر: بې ځمکې - چې ځمکه یا دویتس نه لري، ٦- سروینځل: ملاتړ کول - پلوي کول.

۲

وګړي ټول که آذري غواړي

څښتن له تا نه خليلي غواړي

د فرعوني سپاره کوزولوله

واړه وختونه کليمي غواړي

په تشو تيکو که کتي کيږي

د ننګ ډکرلا شه حلمي غواړي

وګړي ټول سر ړقوي او پايي

حق د ميړه غوندي ژوندي غواړي

ښکيلاکي عمر د څارو ودي ګوري[1]

ژوندي آدم به مخ کښي غواړي

د اباسين خوږي نيزاو[2] چلي

د جاليوانو سرهنګي غواړي

په هسک او تل د حقيقت لټول

تل سر ببري ليوني غواړي

چي د څښتن لاره د ب کولي شي هم

ژوند داسي زين او هڅک سري غواړي

١- وګوري = خبردار ، ٢- نيزاو چلي = سيلاب او چپي.

دهغو قامونو په خرخشو کې
واړه قامونه بې هيڅه دل شي
د ميکياولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې ناتار کړي
کله چې که توللې زمري تر تهل شي
غښتلي متي د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هوډ يالي پاڅي
په ريزکو[1] به دا هغه بدل شي

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښار دی
چې د حق دلاري بېل دی
په دنيا په آخر خوار دی
يو وياړلي د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دو ويار[2] دی

۱- ريزکي = کوچنی - وړوکی - ناشی، ۲- ويار = شرم - پيغور.

چې تیغه[1] کې حق ته ولاړ دی
د خدای هغه څوک په کار دی

د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوری
ګل وړین هم تن ته ړچار دی

په توله چې د پښتو له ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی

چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا د وترې

آدمزاد به دوه تپی وي
لړې برې نورې لړې

د پښتونو د لړمون به
زېړې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -

۲- مخدار = رو یدار - دروند.

شي ځوربې خلـــق به
بې دوليتي[1]، يوه ځري[2]
درپه درخاورې په سر به
پرکښې وي لولنګرې
د ټولنو لوړ شور دا ــ
خپلو بدوله اشرې
عقوبت په غرغنده شي
چې دکيا[3] وي اورد سرې
تا له ټک د ادم ار دی
په يو ورځې برابرې
چې پرې دروي کائنات ټول
ستا هم هغه لار مخبرې[4]

PROPERTY OF ACKU 7990

دا چې خان خانتوره[5] بولي
داچې هرچېرته شمله دی
نيسمنان په کمنه[6] نيسي
وايي سپک دی ارکجه دی

۱- بې دوليت = چې دوله نه لري، ۲- يوه ځري = چې يوازې وي، ۳- دکيا = چې لوګي کوي،
٤- مخبرې = په بر مخ، ٥- خانتوره = خان چې ترل پر انستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنه = کم ذات - کم اصل - کم سيال

له ازل، وأيي بـربـيال يو
نور په برخه شاگند[1] دي
دوی له مخ دخدایه رغ[2] دی
نورله پښوبي زيږ نده دي!
کومه نوره يې دازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نیستمنو کوم گناه دی
چې نیمگړي، نیم کوره دي؟
او په هره یو ستونه
پرې، پرېوتي او روږه[3] دي!
که د اصل کړې پوښتنه
آدم زی ټول یو حجره دي
له یوې حجرې راغلي
قام، قبیل، تپه تپه دي
لوړ ژور دی له زېښاکه
شته په نیشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنی را زرغونه دي

۱- شاگنده = چې شايي لګېدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روږه = تباه.
٤- شته او نیش = شتمن او نیستمن، ٥- الوده = نښتی- اخته

لہ شتہ منو غلچکو بیا
مذھبونہ بدرکہ دي

دفرعون دکور د نشتہ
پہ پاڅون آخر موسیٰ[ع] شي
دباطلو بناماران ټول
تارپتاریي لہ امساشي

○

عقل لیت دی، دیوکی دہ
پري قدم قدم رونیږي
کلیمہ ھغہ شہلیت[1] دی
چې ټول ښروند پري جوتیږي

○

دآدم د شاہ ځامنو
توری ھرکلہ ښروندی دی
د وختونو پہ آسمان یې
پہ ځلا ستوری سپوږمی دی

○

دزړہ پیړو کارونہ | نہ میرونہ بہ بیا کړي
شاہ میرہ کړي ھغہ چاري | چې پیړي پس یې دنیاکړي

۱- شہلیت = شہ + لیت = لوی لیت.

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي
تول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي
هو دیالي نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې بلې تپرې ته
د زړګي(۲) زمري غوڅنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځني خشنګ کړي
ننګ په حق باندې کوونکی
لکه ځان باندې چې ننګ کړي
ننګ له حقه ځني واخلي
بیا ورپاشي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره رپ دسترګوکې په ډک کړي
ځیرکان یې په لټون کې ترعمرونو سر غونډک کړي

۱- پلن سوری = په پسان پلن، ۲- زړګی = پر هلر ژلی.

دی پکار څه رنګ اړیـکی
د آدم له بل آد مـه ؟
دغه لویه کشـــاله ده
او د ژوند لــــویه کـړمه

آدم دغه قـدر نه دی
انجړ بنجړ[1] شړونـدینـکی
یو مونډی[2] زړیم اوده دی
د بدلون پدې ځاندړه[3] کې

که آدم بې پوښـه نړی
څه پیر[4] مـخی ړغانه وي
په ناتار د مـړګ صبابه
میراث مړي هدایړه وي

د بدلون پدی ناتارکې هم یو "زړیم" دې خونډي دی
که صورت دی یوا ړتیا ده نو دا "زړیم" دی مونډي دی

۱- انجړبنجړ = الوول، ۲- مونډی = ړاکس، ناوی، ۳- ځاندړه = همتړ- فویم سکلیټ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی، بدلېدونکی.

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي
چې مونده یې وي اومړی[2]
د کچبه "زه یم" آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له "زه یم" پرته
نور هر څه چې دي نور پړي
له هر زبړي[4] د جرې نه
لکه ځان هسې رازبړي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د "زه یم" په غبرګون دی
که وجود دی که ستو لنه
کار د "زه یم" یې پاڅون دی

○

چې د "زه یم" په شرنګ نه دی روزنګړی[5] د بدلون دی
د جرو په کېچ کې اوسي او د سترګو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
۴- زبړي = هغه څه چې زیږ وي کوي، ۵- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویونکی.

○

ټول فطرت یې خوري تالېږه[1]

آدم نږی جدا جدا وږي

دځانی سودغم خوږونکی

لهحق لارې پښې پښا، وږي

چې په نوروخپله ویش کړي

خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نوروته جگ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند اومرګ یې دواړه سنګلی

دځورلوچې دعا وړي

چې لهخپل میوه آګاه وي

دبشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] دژوند جامه ده

چې شي لټ، په هغو واوړي

۱- تالېږه = په جمع - تاله.

۲- اوښتون = انقلاب.

○

د ژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په توروتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د پردجهل
سوزول او برباد ول دي
د آدم نه د پرې یاد کړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سرونیځي
چې باطل دی نیښکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي
په هر پیل د پرمختیاکې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

۱- نښکول = ورکول- په نیش لګول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سنډان تندي به څرې کړو نخې شي
د درنډو پلکونو جوړکه پرې ناتار وي

د مېړه نېستي يو څو ورځې نېستي وي
نه مېړونه شاعرې نېسمن او خوار وي

د رنډ و عقيدو خلقوکې همېش له
ښېښتنان د غړېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چټي[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې داڅرنګ بازدار وي

چې تورې[2] د حق ملانو[3] خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورلـه بويه
که رښا يې لارليدلو له پکار وي

د رباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چټي = ورکوټي مرغۍ

۲- توره = قانون - لاره - منهـ

۳- حق مـل = د حق ملګرى

٤ - ميلس = مجلس

ننګيالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسين کله پښه نيسي له غور ځنګه
چې تر ځود ظالمانو نوغې شته دی
حقملان راپسته شي څنګ له جنګه
پوهګړی د بې پوهونه قلنګ خوري
او تول لاندې د کليمو تر قلنګه
چې يې مټ د غليمانو وي کتلی
نه وېرېږي يې له تشه ډنګه ډنګه
د مردی توره ميدان کې لا ښه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[1] توره له زنګه
پټچيل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټي[2] خاورينه رنګه
چې يې جسم د تن په مور کوپه ټپه واوري
خو دغه ته وي کرښې د جهان تنګه

۱ـ کاټي = تيکی ـ چړتون
۲ـ کوټي = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بر ښنا او تالندي که
چې د لوی ښتن د لاسو سره بنا یي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونو کې تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د خوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې خندا په تولنه کې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به خندا هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د څاروو به خندا وځي
چې په مینه مینه ښت ته غورځوندي که
چې یې وینې د نهوري له چا نه وي
هغې پاڅې بې وسان په ډاک ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغاړې
له خپل تنه پلواښه[1] شه
د ټپاندۀ اباسین خپل
لکه غاړې په ساته شه
د کرېږ سختې په ځان کړه
پسته باز په الوته شه
په خپل ځان قيد ونه کېږده
زرغونه شه او بيا شته شه
پولې راښکه، پانګې[2] کېږده
بيا په زغاښت لکه مېږه شه
د څښتن دلارې مل شه
له څښتن ځنې لاړغه[3] شه
په رېبلوچې ورک نه شي
په لوښه[4] لکه واښه شه
دختيځ له الا الله -
لا الله د پرېواته شه

۱- پلواښه = مرورې - پلکواښه، ۲- پانګې = مېړ - ډکځ - مرام
۳- لاړغه = لړغونې - وړاندې، ٤- لوښه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګډ دي
هر وګړی لوی اوګړ(۱) دی
لولنګ څکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی
ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی
چې درنه ډله(۲) یې مله(۳) ده
د هغو سوی په سر دی
داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی
هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی
عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډکیا(٤) سوسر(۵) دی

۱- اوګړ= اولال، ۲- ډله= ګوند، ۳- مله= ملګری، ٤- ډکیا= لوګی. کوونکی، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او چې نری نری لوګی کوي.

چې ژړانه ښکلې بدې ښې
وابه نه خلې تورې ښتې
په کښونو یې پسرلی شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستایي د نیکه ګټې
د یوه ماته، باتې سوی
د تور ګټ سوی ډیوټ یې
نه ښبستر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو ښت یې !
دا میدان د تېرو تورو
ستا مصرۍ تورې دې سمتې
چونګ ایوه یې پاتې شوی
وې انکار د دریې ستې
حق ننګانو ته وریتېږي
د بې ننګ هر کاله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله یخې کټې

خرې، ځکه شوې، خیالي نه شوې

د «لا» شي ځنې شي نه شوې

د جنس ترغی نه تا مینده

تَل نچه شوې کنی نه شوې

تشه شخوله - خالي تیکی

ببل توره، توبري نه شوې

له حجرې تر سرې راغلې

لاپه «زه یم» سړی نه شوې

له مذهب چې ملستل دی

لدې مرېینې ژوندی نه شوې

انځاره کې چې دی پروت دی

هغه ستر آدم زی نه شوې

مبنګیری درته آسمان دی

ځکه باز، باتورزی نه شوې

هر آدم چې دی فرعون کړ

یې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره انځور- زړی- نقش

۲- ځانوکی = ځانواکی

دوکړو سالارپه پردی
خرسوار چې شاهسواران کړي
دکوځو لاروکسودري
ځلن ستوري د آسمان کړي
کوکوشتان داومو ختنو
سنداُن سري اتلان کړي
لوړاوکوز سره یو سیال کړي
اړوپیچ[1] وار یو ځان کړي
چې سرې يې نه سرې کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځلقولو
دمشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدرې ري
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان تول
پرېښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکي په ضد ضدی - په غونډو پرنه و.

په میروکې ډېر ګلونه راټوکیږي
سرهٔ پیوینو د لاله پکې جوړه ده

ننګیالي دي چې دلوی څښتن پهٔ تاریږي
پوره ټرکړي د نړۍ ټوله باره[1] ده

ته ټنزرۍ یې، دنیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه ګویې
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هونایي[3] پهٔ تپوروند دی، ښکار ترښې
که نهٔ یې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزی[4] غشی دي هر وخت پهٔ سر دی
پهٔ دیدوان[5] باندې دي اره پره، ورته ده

صبا راښکه د شولان کتو ته متې
که دي نن کتلی قام لره اوګره ده

۱- باره = مسئولیت- ذمه واری- پره، ۲- اداره = ورانه- کمتې- لوټې،
۳- هونایي = ښکاري، ٤- دګزی غشی = دوړې پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش- څیرګونه.

لکه خلق هسې تولنه
لکه کوڼ هسې يې غار
لکه اوبه هسې يې سورې
لکه پښه هسې پیزار
لکه باز هسې يې ماري
هسې باز لکه میشکار
لکه ږیره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رشه هومره خومره کار
داوچت الوتو پانکی
دشهپرو په مقدار
د ډیوې رڼا ترکوره
نمر په ټول جهان اوڅار
دبې ننګه په زنګ د ږیروي
ننګيالي نه لري سار
چې دلارې اوښکونه وي
په هغو جوړیږي لار

لا پې د هېر وکړي ځاندي
یو منصور خېژي په دار
د بې متو وار ځنډېږي
د مت دارو وي بې وار
د زمرو ننداخستلی
سوړلنډي[1] شي کله ښکار
د اتیانو سر باري وي
په ملخانو کړمار[2]
کلیمان نه شو تول عمر
له خدايي چارو ونه کار

مذهبونه دي پوچ شوي غربېنونه[3]
مذهبیان د خپلې ماتې بیرغونه
د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب يې رواښته[5] کړېدی هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دي عبث دانځور ونو کړاوونه.

١- سوړلنډی = ګیدړ، ٢- کړمار = یو غر دی، ٣- غربین = یو ټوپک،
٤- راتاندون = بیا راغبرګېدل، ٥- رواسته = وړاسته.

له مذهب یې چې تودې وینې کتګل شوې
مسلمان یا یلل ملکونه سنګرونه
له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نیش دي استونه
د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډیوکی[2] دي دعلم د بیوستونه
له مذهبه هک حلمی تول ریز کي شي
ریزکونه کله کیږي لوی کارونه
تکی تکی دکتاب نن هم هغه دی
خومذهب تري نه وښکلی دی ساهونه
چې ترڅو دغه مذهب او داملا دی
وي تالابه د تالا قاموسونو خونه

○

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تیغ بندي ده
له باطل د ځان ژغورني
یوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غمی
۲- ګل ډیوکی = دګل ډیوي

لہ فطرتہ دې پـړده ده
لہ فطرتہ دې سرزوري ده
کلیمہ دې سرہ یتوب دی
سرہ یتوب دې سرهسکي ده
د بل غم هم دځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

○

پہ ژوندی کلیمہ بیا خلق ژوندي کہ
دالہ وارو ورہ ستو شوي بیا لومړي کہ
دا چې خاورې بې لہ مخہ نہ چانېږي
د سپوږمۍ پہ دود څوڼې پرقندي کہ
وروڼہ وروڼہ سرہ غوښې پہ چـاړه کړي
لہ یتولیو ژوندونہ ورکہ کوند کوندي کہ
شاه میرونہ لہ ژړکونو ستوروتیږ شول
بیا دې راښکہ خپل ملکري کړنـدي کہ
دهغې بې ننګہ خلقو مرګ روا دی
چې ګزران د بل پہ سوي کرپندي کہ
د پسرلي د رنہ وربځہ شہ پہ خوی کې
ځان ورہ نبت، کلہ برېښنا او تالندي کہ

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بيا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کوره و کاګيره تلل نه ده
د ايلتيا(۱) نو کلي وړانول نه ده
د راسمانو يې سمول نه ده
که اونډي(۲) جونډې د دوپړک(۳) وي
د يکرنګانو غوښي کول زده
مذهب له ځايه راغورزول کړي
کتاب يې ځای ته برخېږول زده
چور کورکان هم کړاولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان يې موزي(۴) کران کړي
نو کليمان يې تورنه نول زده
د آذرانو بتکورکي(۵) ښول
د خليلانو کعبه کول نه ده

۱- ايلتيان = پساتيان - وړانې پيدا کوونکی، ۲- اونډی جونډی = مزغړوني چې غوښې نه ښې نه وي، ۳- دوپړک = دوه رنګ - منافق، ٤- موزيکي = چې د هيڅ ښې نه وي تش کټ پرې ډک وي، ۵- بتکورکی = بتخانه .

د با تور په څوشهپرو خپلولو
مښکیرک او غلیواز نه باتوریږي
دیو بُت په لرېدلو بُت غلیمو!
سومنا تونه په کعبو کې نه بدابږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړوکی
نښتر هیڅکله نښترنه پاتي کیږي
چې په پړوکو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي
چې د زهرو د ګ لښتي پرې راسوا وي
دغه سوي چنارونه نه تاندیږي
د قرآن واړه رڼالی عقیدې نن
د مذهب په کتابونوکې ساهیږي
د تیرو سره ملستې بناپیرګ نن
د دنیا په تکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مرئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خو ځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشوني نه دی
یومخیزي(۱) ځیکي وره ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینکو کښتې نه شي
د ژوند ستونځې مېړنې قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي نوی ماری زمریان غواړي

۱- یومخیزی = چې مخ یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دې په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له حُکمې نه ترېنه، ستورتلين[1]
کراولې کړي ، يرغلونه کوي

لوګين[2]، اوريزه[3] که يې لاره نيسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر، کراو دی ټول دعقل چې نن
بريښ دژوندی تومن ځغونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرې ول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت يې ده لتی اړولې
د هسکو ستر کو معاشونه کوي

عقل بهير کړ غور ځسنګی د شعور
وير ويراني ټول مذهبونه کوي

پياده له عقل کوم وکړي چې دي
دبل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلين = آسمانلاره-کهکشان، ۲- لوګين = دګازوريځ يا نيبولا،
۳- اوريزه = هغه نيبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په ځنګی، فطرت په ترڅې
تشې ځاندې وي، زوړې او به وي
عقل يې شل وي، هڅې يې ګټه
په غتو ګوري، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې وراڼه که چرې نه وي
د ځوانمردانو د قط نه وځي
نه يې خوابډ وي، نه يې تراخه وي
په نن په "زه يم" د وارو نيستمن شي
ځوراک يخساک يې ځواږه او ځښنه وي
په زاړه شخوند کړي، نوی تر يې نه شي
نوی بريد ونه خوند مېره وي
چې يې راغونده کړي وازه کړلي
ديو ګنجکی دا زر ښت نه وي

د لسوکینو د لړمون نه
اوړین ستوري راغونځیږي
ستورتلیزې سروهي لا
کائنات لا پراخیږي
که یو ستوری ورژیږي
نوی سل راوټوکیږي
د ژوندون زرغونېدو له
نوی ځمکی سادینیږي
چرته ژوند دی په بخښنچه
چرته کچ، چرته ځوانیږي
د زرها ستورو میروکې
د ژوندون غبزی غزیږي
یوه ستا دا ځمکه نه ده
چې ساه دار پکې هستیږي
شنخړې ځمکې ښکته پورته
ستورتلینو کې څرخیږي
هغه ځمکه ستا دوتر دی
چې دې لاس وروړسیږي

عقوبت به له دې ځمکې

درته کړي په سر کېږي

د مېړونو ستوري بېړه دي

له سپوږمۍ سترو تاو يږي

ديونوي کور لټون کې

د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنی به

ستورکې زوته ورسېږي

د ښوندون خوږمره رازونه

به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مړي یې ګرځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستور برېښون شي

د اولس وینې ړهېبونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

دا و یارلي ځلي هسې ولاړه نه دي
د مړدي کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي وړپوري
قافله یو قدم مخکې د ځوندون شي

که هر څومره سنګرونه له ځان تاوکړي
عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پاتېدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنیشني = چې چناسکې پکې شوي وي، ٤- مړیستون = هدیره .

د دوران په زلزلو غرونه راړغړي

په شکلني ډېروکی څه له ویاړیږي

تلناوونه يې رواسته، موږ ی خوړلی

چاړ کېږدي کې به ترڅو پورې اوسيږي

د پرلښبتر په چورلندو ځمکې له تللي

کچه ډيلي! په خپل خېزڅه غلطيږي

د سور سين چپې دمه وښکه له يادو

ای فرعونه! چې کليم پسې پاڅيږي

د ملخ څانګ سړدي ملا شوله دوه غبرګې

ته لا څې دا تي بارته لاندې کېږي

لا اله بتکورکوته ښکر پوکل دی

که مؤمن يې تروږستی بت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي
کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[۱] بر ورته د ګډو خپور لښکر شي
کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مِس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي
ننګیالي په جهان پتي را تلي نه شي
دوی د هرې سرخېړې[۲] وتلي سر شي
د هر کور انغری تود، تیاره شي وړکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي
له تونګه[۳] د عیسی چې نمړې وخوري
که د ختو کوکوشتان وي په وزر شي
د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چېنې هم د بدر لېچور شي

۱- لړ ، کوز
۲- سرخېړه ، د جنګ غالي سرپه
۳- تونګ ، شکور

دغلیم د برید اوچت[1] غي حاجت نشته
لاس ترکریووچې پخپله سنګروال شي
دکور، قام بدخورمنځی[2] په ځان ناتاردی
په تېغه که با توران وي تش پېچال[3] شي
تانک دکښتی، د یرغل یې دلاس وځي
چې دچاراتلونکی توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
دروزلو چې څوک نه وي کوتی لال شي
جماتونه، مدرسې اوچینې دپرشول
خوله چاهغه بانګونه دبلال[رض] شي

چې دخاورو له کالبوته
او ده «زه یم» بربنړ شي
په اجل باندې جل راشي
بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه، ۲- بدخورمنځی = بې اتفاقي - اروپېچ، ۳- پېچال = د باتورغل - غرباره، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار .

○

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی

دفطرت غیرت پرانستی ده هرچاته
بود هرچا هم په قدرد خپل توان دی

دا په تاده جوړوې کاڼی که توره
خپوړ چاپېره دجنګړیز واره سامان دی

نیمګړتیا کړمی تولې اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پوره په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدی دي
دهوهۍ ډانخه کمی پدې جهان دی

دباتورلمځی دنیا ده بېله بېله
یود ځوړي، بل دلوړي وږی[1] شان دی

چې سرمزی دنوښت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وږی شان - وږی انوونکی، ۲- نوښت - پیلات - ابتکار

چې د "زړه" ټول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډۍ چې چرې شي
اباسین شي په غور ځنګ شي

○

سل بخونه یې چې یو مخ شي
"زړیم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زړیم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسرکي
د هوډي هڅې وباسي لارې غر کي
توربرېښنونه يې پخپله غماز کړشي
مېړه کله پټېدی شي په لښکر کي
"ستورونا"(۱) کړښې د ځمکې کړلې ماته
ښخوي بيرغ د ستوروخپل دوټر کي
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدی څادر کي
زهري خوېږه په يوماري ورپېوځي
بله ماره يې نيولې وي نظر کي
مرډکي، دارو، بټکۍ او اوربشينه
دغه توکي د مېړونو وي سنګر کي
هره ونه خپله مېوه نيسي
چامونډلي دي کړوسکي په کيکر کي

۱- ستورونا = (يه وزن د مرجونا) د ستورو ښکاري

زر دار هغه کور کښان دي
چې ژروندي بنیادمان خوري
سړی خور په پټه یې نه خوري
سبه برسېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري
یو وَری یې په شا پروټ وي
بل شپې لښتې بارګیران خوري
د باطلو راجواړه ده —
په برمټ یې بې کسان خوري
روایات راپا خېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان وار په خپل ځان خوري

چې په منډه د هوډ ډیالوځي
لاړ یې خود کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سوری شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اور ځنې ونه ځي
نو هغه پڅې اومې وي

له چپو چې انګوچه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړېږي ژوندانه وي
د برم ډکې یې شملې وي

چې دمت مجال یې نه وي
د هغو ناندرې ګیلې وي

د باتورو هیڅ ګوره
څه که یو موټی بېنې وي

چې وهي د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ژړیانې یې تاو نه شي
نو هغه لیندۍ پرکې وي

چې وهي د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي

سپوږمۍ، ستورې، ستورتیلنۍ
د میړونو بر آمتې وي

د سرهنګو غور ځنګونه
د تاریخ زرزرینې وي

د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لنډې توښې وي

چې منګل یې د زمرو وي
د هغو مارې سنګې وي[1]

په راسمو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندې وي

پرناورې سنګر بایلي
ویښې سترګې پلیتې وي

دو زنګ تښتې ځنې پرې نه
چې د بدر تړیسې وي

د میړونو لوی لاسونه
خپله تورې او بلې وي

د ګیدړو په نصیب کې
د زمرو پاتې درنګې وي

Reserved -1

چې يې پښې وي غزولې
د هغو ډاګې سپېرې وي
چې له ژوندە ماتې وخوري
زور يې ټول په موسلې وي
د مړژواکو مسئلو کې
هم د مړو مړينې کيسې وي
کوښې هم ځان سره کوږ کړي
چې يې خپلې پښې کږې وي
د يو ړوغ د سيالۍ نه وي
د ړندو که پړکنې وي

قام دلې دلې تورو تور بریښ کړي
دغه کمال د اولسواکـ[1]ـــي دی

هر دلیت خپلې دلې ته سنه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړي، ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د لیږه دی

چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
وار هیواد دی وندې وندې دی

کاواکه دروغې واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونده[4]" سیځلي لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

١- اولسواکي = دیموکراسي.

٢- قامي جرګه = پارلیمان.

٣- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونده = د شورئ غونډه.

○

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شروند يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري يې په نرۍ پورې قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپېره يې د ښه سرپټوب ډنګ دی
هم يې کته، هم يې مخ ملازی ورکړه
خپل پردي يې په نما ځنه باندی زنګ دی
د زيارت خوړ دو ته نا سته بې کتابه!
ستا کور لاري ولايت د پلي لنګ دی

○

منکران په دليلونو منکران دی
او ملا د بې دليل مذهب امام دی
روښان خيال نه کافر دی، نه منونکی
د تسپو سره ګرځوان يې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې یې خم پخپله وچ او نسکور جام دی

پوهګړي توري تر هېري، څې په ډډه
چې ملا ور ښکاره کړي کوم اسلام دی

لیشتکی له لیشتکي مفکوري زېږي
ځان وګوره په جهان دې څومره سام دی

مذهبونه په کړي د نیسمانو
د شته منو د خوندي[1] ګټو سمام[2] دی

○

خدای څروندی مال یې میرات دی
څه بې کچه ناروا دي

دي ډېر لوړ چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي

دا د الله د دوران سر دی
دوتریان چې په ګړبا دي

د هغو لېچې تاوېږي
له پیرونه چې په غلا دي

له زما، له زمایې نه
پساتونه په دنیا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لـــښین تـرې لاس نیوکړي
شاه میـــړونه د اِلاّ دي
امانت د اولیا دی
چې له تا ځنې سـوا دی

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي
چې توره[1] یې د بتانو لـــړول وي
خدای دې وګوماري ته هغه مېړه شي
چې یې غل غدو له ویرې بلوسه کړي
په مورچلو د قام وینس هغه لیمه شي
چې مرښ واکې ولسونه پرې رغېږي
که یې سل ځله توکي، هغه تارخه شي
څه زرغی زرغی کوې چاقهرمان ته
که ملا وتړې، هغه توریال به ته شي
غروونه غروونه واورې هله به شي ویلې
چې د نمرپشان پرې سورپه ایشېدۍ شي
چې یوه پلار کنې ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسیاسۍ په ولـه[2] شي

١- توره = دستور- قانون، ٢- په وله = په ډوډۍ- پښنه ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راشپېل دې په راشه د آسمان شنځ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شې

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوشې بیا پلوشېنې شولې
د سربښندنې کرامت وګوره
د ازغو غېږې ګلورېنې شولې
د پلار خېرې دې کاښنات دې واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزې خپله به راوزېږوې
که د پروکې دې ما بڼېنې[1] شولې
غراو راغه یې شنځ ملې ونیول
چې د زمرې ستوګې تندرینې شولې
د تورانې لېونې کوټکې سره
څانګې غړانګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابڼې = یوغر

○

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
اوړ له لوټې په پنډه کله پیدا کیږي
په خوږلن کې له بڅرکو توغېدونکو
تر آسمان شړ به کوونکي اور تاند پېزي
چې یې نو د تنې وچ ځیلي زړوستي شي
په کږووږو شپېبونه راټوکیږي
د مذهب په کږ خوړلو لختو لړو
د سرسوري د قامونونه جوړېږيا
هک ځلمی بویه بیرغ د محمد له
دا په خوارو لیشتکو نه پورته کیږي

○

مړه یو کې مذهبونه
لاړې نه شي ړنولی
د بوزرګ انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

○

د شړوندون اوږدې کیسې له — کائنات به چاښول وي
له موجود ځني پېشماښه — تر لوګیزي پورې تلل وي به

○

○

چې په هغو شړغونګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګويا ځان له توزيين[1] کړي
د کوږونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نيم سول شته، نه سرګشته
د خليل مټ دې تود اوسه
د آذر چې بت کړه شته

○

د هندو عقيدو سنارکې
انقلاب رابرسيرن شي
د زړو خدايانو مخ چې
ولسات ته کرغيړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبی
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزيز = بند وبس

○

خلیلان چې له ټولـني

د خدایانو وهکول کړي

نو لومړی د دې خدایانو

خدايي ور پوچ کول کړي

○

کلیمان د فرعونانو

پاچايي هله غوزار کړي

چې بې لارې ولسات ټول

د دلیل په زور په لار کړي

○

د کلیم د درنې پرګې(۱)

خلقې وي وارې زبرګې

هم یې ګټه، هم بخښنه

هم یې مټ وي هم یې سترګې

○

چې د وخت اړې ګړي کې

پځای ټینګ لکه د غر و

د خپل پوخ «زه یم» په مرسته

د همه پرګنو سر و

○

۱- پرګې = پرګنې.

اوسې تش د عقل اند ښنوسره
ځې په تیاره لار او ورکوسره
عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګرېوې په لاس د برشو کشالو سره
ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل ښنوسره
لا تر اوسه لرې له خپل ډګه یې
لاړې که مارکس، که روسو سره
کله په یوې کله په بله ځې
دروې دې نیلۍ د برېوکو سره
وینې اوښکې وچې شي لنبې ګښېنې
عقل چې بلد شي الله هو سره
راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای ځیرکه کلیم زوسره

آدم زی له مرئیتوب ځني آزاد کا
د "ماکانَ لِبَشَر"[1] سبق ور یاد کا
چې د بل د خولو ورزم تر ې راخېژي
د هغو ماڼو کړکچو خور بنیاد کا
د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شړی ور، او ور ځه کورد خدای آباد کا
چې صبا په غږ قبدو شي کلیمه وایي
د دوران فرعونه، اِن دې خدای رایاد کا
په لوخړو کلی پټ، په وینو ړوب دی
د کوچني فکر سالار دې څه فساد کا
د مري په ځای څښتن چې زور نیسي
د عمر انصاف به غل عقوبت ساد کا

○

له کرېوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاړه کِند کچلول کا
لا اِلاّ چې یې توره شي د تهولـــنې
هغی ړب به یرغلونه د منګـــول کا

---

[1] (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل توړې تور برېښ دی تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د هر قامونو نه دي غونډي اوبو وړې
په سین غاړه له بارګیر خوشې پرزول کا

رسیدلی په خپل «زه یم» شاه میړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کندول کا

دا کاڼي یوازې تېر و خلقو نه کړي
خلق اوس هم په ژوندون لونه ښخول کا

د دې کلی خلق ټول سرښخواره دي
په پردو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

چې ځانګړي سود پسې یې شي وګړي
په ټولنه کې سور اور په غرغنده وشي

د شته منو شته مني چې خُمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې د وسدارو د سیالي شي
د زرداره تپې دا کله پیرزه وشي

دو تریان د لونګو غمونه نه خوري
له لیوه کله زړه سوی د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغيږدى
اغيږلي عقوبت په چاودېدو شـــي
الا مي داو بنستون د قلِ الْعَفْـو ؟
دوترونه چي ورو-ورو په کمېدو شـي
هغه کار چي کلېمانو ته اتـال دى
هغه کله له مارکس او له روسو شي

له د ستورد باتورانو چي بي ډک دي
خود په جاله کې پيدا يې مښنګيرک دي
چي يې ژوند د خدائ لارې په لاروي
هغې سيال دى، هم برخېن، هم په خپلک دي
د مېړونو لار ډاکې آسماني لاره
مزغړو ته لارې تل د دو پړک دي
له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
څښتنان چي دلروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو ښکمان کړل
په برمته ارم په غوښو د کندک دي
د ننګيال واړه کارونه هـلي ځـلي
د ښمنو، بې اسره وُ په کومکُ دي

○

تور[1] ځنګلي پرې برې راولي نه شي
چې د بدر، دحنین توری ترملا دي

الاچي غونډې دانه راوړي یوځای له
شاه ځلمی له شاه ځلموکه شاپه شا دي

ننګیالي د سرز ړوکي د تور سرو
ننګیالي ځکې شملې داولیــــا دي

فرعونان یې چې په مکرکوټ ښکارکړي
زرکول یې بیا کارونه د موسیٰ دي

یوکتاب و چې امت پرې ټول راټول وو
یوکتاب دی، اولړوه[2] دوه اویا دي

هر دولیت[3] دخپلې دولې د وزرې[4] وایي
اوامي خلق حریان، چرته رښتیا دي!

۱- تورځنګلی = چې توره ځنګل لري دباطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوندونه- دولې.

۳- دولیت = د دولې غړی.

٤- دوزرې = ثنا- صفت.

○

د ژرانږي (۱) تنګسي کړښې کښي
ژوندانه کله ځانېږي
ژوندغښ ېږي، اوچتېږي
ژرانږه خوري او سمسوریږي
د زانږی وجود د خیر دی
چي پري «زه یم» شیرازېږي
د وجود دنیا تاغیر خوري
«زه یم» کله تاغیرېږي
د خښتن په لیکه «زه یم»
خپل قامت وته رسیږي
د زانږي ځانده شي رنګه
«زه یم» هر کله پائېږي

○

د لوه د خدای ماتي خوړلی نه شي
څوک يې ترلی پرانستلی نه شي
توږ به ستا د موزیکي توږ وي
د میږ توره پخبدلی نه شي

۱. ژرانږه = (الکه وایي ژرانږه) ماده - چي زیږون ول کوي - Matter

د ګیدړ برخې دی هر چا وخوړي
د زمري برخې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بیرغ د الاهو رپېږي
څوک په سنګرې ورختلی نه شي
زمانه هر څو مره که مخکې ولاړه
له کلیما نو مخکې تللی نه شي
د غیرتمندو د کټ پښې ته ناسته
تا عزت داره څوک کېنلی نه شي

دخیګونو[1] خاوندان چې اړ و هیڅ شي
رسوي به څوک جاله وایه څوک د ر ته
ځاني سود چې مدعا شي د وګړو
بیا څوک اړوي بلړونه پردي ورته
په زنارکې تسپې وپېيلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چرته!
د خلیل نوم د ثواب د پاره اخلي
ژوندانه دې بټول ناري وهي آذر ته

۱- خیګ ء شناز.

خدای دي توان د مېړونو یات د شاځلمو کړي
چې په نړه ورکېوتي دي لوی غر ته
د کلیم د پیرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیاوې چې د خدای ړسوي سر ته

بیا پیزار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دی تیږې بیا ورولې
دا جنډې د کلیمې چې چرته ړپې
دا د بدر له میدان راغلي ستړولې
د کعبې په توره ګټه لوظ کوونکو
د سړونو په بازو غاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پتیالو ده
چې نن قام د خپلوالۍ خبرې کولې
د سمسور فصل ړشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیماني کله چا کولې
سمندرې خیري غوځ کا خپلې غبرګې
که اوبه دا الګه ور ځي ختمولې[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سړه ناست دی
خوکه سترګې لیونو بیا وغړولې

۱- ختمولې: چې د ختو لهو ډکې وي.

پخه مه شه د توریال د مړدی توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ژوندی مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندي هوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربورکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد (ص) به تل رپاند وي
نور دځیلمی[3] دي بادوړي بیرغونه
هم پوهنګ د کلیمانو پوخ تــلن دی
راژېږي نوراومه او پړړنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنداوي شي
په غورمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه - فلسفه، ۲- ځواک = زور - قدرت،
۳- دځیلمی = ټول - سراسر، ٤- اکاو = بردم - ډک،
۵- شناختي = خازې

د هغو قامونو بڼه[1] د بهنې شي
چې لیندۍ یې د ځلمو شهوتې پرې کې شي
چې یې ګډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
ښې درنې پګړې پلرنۍ یې ښنې[2] ښنې شي
لاشه توږې بنیادم تښې کاتې شي
چې په برخې یې بې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پیښې کړي د قامونو
چې یې جس د نوښتون بسمې بسمې شي
څه په څه دي له خاورینې ډیوې ګرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

کُچ شوملې[3] سره بېل بېل کړي
زمانه د شړوند شاربل کړي
د مېږه لاره یـــوه وي
چې څه کاندي هغه تـــل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې - شلومبې.

چې په لار د شهزاده [1] شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي
په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کلیم خپل کړي
دره یو نیم په نیزه وړي
که آسونه د پیر تیخل کړي
د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم کالل کړي
د کالا کوتره ته گوره
چې په نمر پسې غپل کړي

د باتورانو نوغی [2] دې خور کړ
درته دي پاتې تش پیخالونه
دلبه [3] مرداره شخندوي لاس کې
تش تپوسان پرې کوي سود [4] ونه
د چتو ښکاري دو گرزې نه کړي
هونهايي کرچې نیسي بازونه

۱- شهزاد د = کیاولی دکتاب نوم ، ۲- نوغی = اصل - نوغی خورول - بیخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمه ، ٤- سود = مینه

چې پېرې اړې وې د باتورانو
نه ښکاري هغه دنګ ښنسترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پېڅې
يا تې ملا دی، يا يې بانګونه

وګړي کوره په غورزو وپرزو
نمري له يوبل راشوکول کړي
کاروانه وارو دلاس سبري دي
څوک شي سکوندلي او څوک سکوندلکړي
دښته منانو د ېنګان راپنه دي
دښمنانو ونده ويشل کړي
يو پنجور هم خپل نوغی نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسي رانده شول
څوک په اوږمکو[2] شوندو وهل[3] کړي

۱- خمڅي: د نرو جوارو د دوډۍ - خوار خواره، ۲- اوږمک: غوره زېره خوراکه - شاهي خواره، ۳- شوندو وهل: لکه څاروي چې په کیاه کې تشه خوله ووهي، ولې خوړي يې نه.

د قبر ځای د لولنګر نښته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړي
دوړېتو غوښو د دوزې خېژي
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

د ځمکې مخ چې په بلهوا ړئ
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپور او پلی سره یو سیال کړي
هغه ریښتینی کاروان سالار دی
وار ته دې څرله زرغې زرغې کړي
تن را اوچت شه هم تن دې وار دی
مېړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلی پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توبزي
یو شو مار دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړه زرغون کا
بهر بیا ګوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله ګډون دی
کله مل شه د تولنې کله بېل
که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوڅې خوره اوشه بدل
د رناوې او سپکاوي په جسوار دی
ستا په لاس ده که ګټې اوسې که نسل
تشه توره ګوری لار د ګټې نه ده
توریالیه! چې خونه شولې حق مسل
ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خوري
تیار خوړی د همه ولسیا غل
دیکرنګو ګوګل پاک وي تل له ویرې
د رغلان او دورنګان وي په زلزل
ته ویله وي چې کوچې ماهیوان بارکړی
اوس وهي به یې دا یلبند شمال اوربل

حقتولني چې پرته هرنظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

دککوړي دسرې ټوکرې دپاره

آدم زوی بل آدم وته ټيټيږي

پوښتنه من دی چې ټولنه کې ټولواک دی

نيسمنان خو په جغ شوي تل اوسيږي

دناچاروګټه باندې ګټوي باندې

دچارمنو ګټوي بې ګټې پخيږي

دبې وسو دخولو په ترمو څاڅکو

دوسدارو ماڼي رنګ، خمې ړنګيږي

درناوي چې په موړۍ[1] يا په دوتروي

لونګر به په کنجکه خود ارزيږي

بې اسرې آسمان ته غړندې غړندې اړې

په ظالم چې به لا ګله نسکوريږي

په زوخړه به يې غرونه شي ټول ويلي

په لړمون دځمکې داسې اورختيږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی

بې ټولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی

ټولنيزه ژوند سمسور دسرې جس کـا

دټولنې مـدعـا واړه سـرې دی

۱- موړۍ = پانګه ،

په تولنه ریزکی لوی قهرمان شي
بې تولني قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولني سره مل ، د ځان ځارن شه
چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره[۱] دارتیا[۲] ناخلي
هر بنجی خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي
د یوې کورمې خوتل یوانغری دی

دازغوله ویخه سترګي را توکیږي
د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به څوې پیږي
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نیسي
د منځو پیت پرک هم په تپچه وي

شرق ناتاریې دوختونو نیمه خواکړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتنی ، ۲- ارتیا = ضرورت- نیکړتیا - کرمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو یې خوړي یې ارکجه وي

○

د شنړي تخم کرونکی   عقوبت وي برخه شنډه
خېږ یې څه کړي، چې نه مومي   څوک یې وېږي له درست ونډه

○

چې د مال اوښوندانه دواړه زکات شي
سړلو یې به دې هله په ولسات شي
چې نیستي د بېسمنانو نه غوڅېږي
اورد یې پوړي په داسې خیرخیرات شي
ولسونه په مېړونو ښوندي اوسي
چې مېړونه په نیش لکي، خود میرات شي
شریعت چې په اندول(۱) د خپل وخت نه وي
عقیدې واړه ذکنې لات منات شي
د ښوندون پانې په خپلې سکې(۲) کېږي
هغه ورک دی، چې پیرې یې په میرات(۳) شي
چې یې منډه نه له دین نه له ساد ینه
د ښوندون خوابزه په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـــا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غور ځنګ[1] ته دو رنګان ورشو ځي
ځان دي پوهه په دې ټکي هر سالار کړي
تا بيا کرانه د بهر د غليم نه ده
کورغليمي په اتبار اتبار ګونه ار کړي
د دو رنګو[2] وي نظر په خپلو ګټـــو
کله غاړه کې تسـپي کله زنــار کړي
چې د ننګ خبره راشي کورغاري شي
تش ميدان کې به د دوزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دي له دښمن سره روزګـار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروندو ليکه[3] دي
يو مخيزه شاه ځلمي يو مخيز کـار کړي

۱- غورځنګ ـ تحـريک ـ خوځند
۲- دو رنګ ـ دو پرک ـ دوه ژبي ـ منافق
۳- ليکه ـ حساب

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم خپل جسد ی سرېټوب خاورې ايرې کړی
د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښښتن ټول د قدر وړ دي پيدا کړي
يو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تړسيمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس يې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تليزونه چې لاس شي رسولی
ولې سود يې په کلونو د شړشم دی

باتوران چې د کونترو ځای له راشي
ای ويړلو! زړه مو چاودی د غه غم دی

دې ټولنو او دودونو ليشتکي کړ
کم نه لوی له کائناته بنيادم دی

په لويديځ کې لږ له عقله زيايي ده
په ختيځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمريتار[2] چې د فرعون وي نړامن نه دي
نړامن هغه، چې فرعون يې ورکول کړي

۱- تړسيماره وهل تړل ،۲- نمريتاره د بل د ودې ته ناست .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې بې جسه وي جابر وته تېتېږي
چې جسمنه وي جابر را بغــول کړي

چې د بل په سترګو وينې تول راځنده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي دشهوند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کـړي

په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوېته تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمـن
برکت دې شه ننګياله په رشـــې

ښا پيرک په توروځمځو سرښـاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کـــې
تپوسانو ځنې غــوره دی باشـــې

د دروغو، دناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پټېږي راتېنګوي به يې مشمشې (۱)
لا ليدلی يې بورسترګی کليم نه دی
څکه کړځې فرعونان لا په نشې
دحق د وګه له خپل ځای رقولی نشي
دباطل داشدتونه خرخشې (۲)
اروپيچ چې له نقشې دکاڼنات وي
په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

چې دنړۍ سترګه وبرېښي
غرونه واورې کاندی ويلې
حق بربال پرون همه نن دی
که يې نښته ځوک په سيلې (۳)
داوبو دمخ کيل نه دی
کليمه دکاڼې کيلې (٤)
دنبستر دسيالۍ نه شوې
که په خبز شوې ډيرې ډيلې (٥)

۱- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سيلی = ملاتړ
٤- کيلی = کرښې، ٥- ډيله = يو واښه.

بدخوګ بدونه نه وايي
خلقي شوې داسې ايلي
چې رنځور باوړي(1) وکړي
پوچې شي د دارو هيلي
له پولاد اصيلي زيږي
خرې نه زيږي اصيلي
چې نښترله برمه درومي
نه ټينګيږي په يونيلي

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان ځانې(2) کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلې سپينې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کيني
هرڅوک خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زيږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هرڅوک ځان ته تبې(3) سرې کړي
بيا يې ځان باندې سرې کړي

۱- باوېړي = د ناروغي بياتاندېدل، ۲- کانې = شندې- غاړې، ۳- تبې = د کمتي تبخې

خپل عمل بری ښښن دی
خپل عمل په غاړه پرې کړي
څښتن ظلم تېرې نه کړي
هرڅوک خپله د یوې مرې کړي
د فرعون دکور له درنده[1]
کلیان جګې نیزې کړي

○

په مسور[2] و باتورنه ښکوي نوکې
د تنزیه وتو دې وینې یې مسوروي
د ننګیال کرلي خېژي، سمسوریږي
میړې واړه او سپینخرې که سوسر[3] وي
د دوران تابیاد هغه چا دوس ده
بې غېښتنو ژوندون چې یې نظروي
د تاریخ تول نرېزوي پرکونه سیني
چې مدام د ننګیالو موټي لښکروي
منکران به خوشحق د لارې تښتي
د هر یو لار به آخر پدې خیبر وي

۱- درنده = غولی۔ جُوَس ۔
۲- مسور = دمنوکوبو رنګ ۔ نیل پالش ، ۳- سرسر = دوکیاکېدونکی اور ۔

ګلیمه لوی چیناګر دی تل تر تله په غور څنګ
سوسرونه پرې سپرلین دي سیمه سیمه پرې ګلرنګ

دکشرو مشر فرق خوخود وی
څښتن لومړی دی او ورپسې تنه یې
دیونه کچ یې په نورو بـــــره
هغه قچیره، څواکمن مبره یې
چې دی خویونه د هغه خپل کــړل
هله په ولړ یې، هله به شته یې
څکه دې غوره چخپل سراخــلي
دهغه مټ یې، دهغه کره یې
دهغه مل یې، په زړه بســیل یې
له سین زرغونه بربوکېنې نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لاخبرنه یې

۱- غوره، تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

پە درست عمر کې بوږنە[1] دی نە دە کړې
دادی بازدی وهندە او دا میشکار یې
یو قدم لە خپلە ځایە مخکې نە شوې
ډکانې غوڅکې یې ټول عمر پە لاریې
نە دی برید، نە دې ولجە، نە دی مښود څە
هسې لوټ[2] یې او دحمکې پە مخ باریې
څە کە ځان پە سرو مهرانو باندې نیسې
پە نظر د صرافانو کُټ بنګاریې
حج، مونځونە، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناری یې، بُت ګزاریې
لږ زە پښنبە ونیسە فکر لە ځان وکړە
چې دا ولې لە همە قامونو خواریې
چې همدغە مذهبونە دې اساوې
لکە رونده لە ګرنګونو بە غوزاریې

دغلیانو پە مسودونــــــن
چې زنارونە ؤ، هغە تسپې دې

١- بوږنە = لومړې ښکار کول، ٢- لوټ = پې هدو کو ځاندو.

کتاب کښلی، باطله کړې
دکتاب مینځ نن هغه کیسې دي

انځور هم هغه خدائي اغوړدی
ولې پرې شوې پوچ کښیدې دي

چې خلیل انور ار ئې نکـــولي
دامنیا نو هغه کعبې دي

دا چې یې نړوبن دکلیمو خیژي
چې ویخ یې کوړې بې کلیمې دي

دمذهب شروتې لیندې پر لاس دي
ځکه یې ویشتې تل مُوندې دي

چې حق ننګي وه ځلمي وغشـــي
چې بې ننګي شوه ځلمي دُرمې دي

○

دباتورو دور تـــړل ده پـــر
لږه ناسته یې په ځـــاله

دشروند برړ(۱) دکې، راځـي پتې(۲)
دنصیب لیک ته اتـــاله

چې نیستي په هستي مـــارلي(۳)
څه به خلاص شي له زوالــه

۱- برړ = سیالی، ۲- پتې = ورستی، ۳- مارل = حساب ول.

چې يې ښکلې کلیمه ده
ولې نه دي ښول را ښـــالـه؟
بازداري دې خپله ستایي
په دېوال له تش پیغـــالـه!!
په نړۍ باران پسخـــه شـــي
اوم غــړن لوښی کـُلاله!
دبل کښې ته په طمـــع !
هیڅوک نه کښې یې تالــه

خواره برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر ښولنه که هرڅو تــرخــه ده
تیرې به وي ترهغې څــلی څلی
چې دې دېوټ باندې دیوه څومره ده
حُجره، جُمات کې یې رېښتیا وویل
له یو مخېزنه ولسیا خپــه ده
دراببا کې بورجل ته ځان رسوه
که لار د سرو غنو چاپه چاپه ده
د صبا لاره څوک دبکولی نه شـي
منمه داوخت ته که توره شپه ده

په سپوږمۍ کوږ شه مېړني وويل
دا د برنګ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» ړنګون کړي
بد عمل د «زه یم» ړنګ شي

چې په «زه یم» شهسري[۱] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي

شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دوړنګ شي

بیا د «زه یم» ژوندا نه دی
چې کالبوت د خاوړو ړنګ شي

چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي

مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي

په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که د چا ننګ شي

---

(۱) شهسري = سترسړی - لوی سړی .

○

کښېناسته پرې ستا عمل دی
که دې "زړه" سرانځور دی
شو سره هسکه دلې هوري
چې په "زړه یم" کې سمسور دی
چې څوانکه[1] یې شي تور کې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د ښېښې غم خورکو!
ښېښه هم، خوشروند څه نوردی
دې آدم، آدم په زړه یم
بې له زړه یم داخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پوري پېغور دی

○

د مېړونو تېرو تورو چورنګ یو رل
داتې په امبالې چې غورېږسېدل
د هغو څارو بنه بنه الوزي
سرچپه چې جوړه باز نه نېغېدل

۱- څوانکه: د زړي یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خرونه رغبستي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلی سوګندونه یې د وفا وو
دار یې ینبی په اوږ و ګر ځېدل

د رندو کلي کې کراني خر مهرې وي
او لا لونه په سوپیاکو خرڅېدل

د کاظم په برخه دا رنګې مژه واکۍ
چې له واکه بې واکي ته پسخېدل

○

د میړونو پولادي مټې سنګر وي
توربرېښونه یې شملې د قام د سروي

په پوهونو د جمات خوبونه نه کړي
یرغلونه د باطل چې یې په سر وي

د میړونو نغري کوندري شریک وي
شیخ ملی دوتر یې واړه یو دوتر وي

مخورد رهاني هغه تومن دی
چې پرانستي یې په درستي نړی وروي

د رزم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې په خپله روستۍ ځبلې د نبنتر وي

په نیزوکې یې دوړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالی د نمر خاته ختلی نمر وي

که د ینګان لرې هر څو ستړې وزرې
لویې ماري د باتورو په څیګر وي

چې کاسیر وي په پړونې کې بربنډ وي
حیا خپله حیاناکو له څادر وي

پردې بد شي د کتوې خپلې نکټولي[1]
بدې کړونې خپلو بدو له اشر وي

د میړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
یا د هیڅ توپ مارې یا تول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجي[2] لاس وي
په توده کې یک[3] جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده — نه د شرونه د ستورا ولاره
چې یوځو دې په وله[4] وي — او د نورو بر خه خواره

۱- نکولی: پخکرې- لمده بل، ۲- کنجي لاس: خپلو کې کلک لاسونه ورکړې.
۳- یک جلب: چې آسونه یې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله: مارې- هوسا.

د مېړونو لار[1] لومړی تورې وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړ شي

د مېړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مېتې بډې راکا بزي او نړ شي

د قام مشر هم د قام په جامه بوږیه[2]
چې ولس یې د شړې وي، شړیور شي

ځوانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ورته پښې ښنجې کړي تور غر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقې خوشې ککر شي

د سینا په دونهه پند ټول سر بری
دیوې دونهې ترمخه یو تبر شي

برغو[3] پوک وهه، ډنګ ورکا نغارې له
د اخواره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار = قانون، ۲- بوږیه = پکار دی، ۳- برغو = سنکر- تورم،
۴- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دو نې بوټی سرغوټه وائی.

په تور بريښ چې په ميدان کې جنګيالي وي
سر ښېرې کې يې وتلي ننګيالي وي

په خپل کور کلي کې د ټبر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نوميالي وي

چې کليم ورته بيرغ د يرغل ور کړي
که په هره غاړه مخ کړي، بريالي وي

کليمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منه د ابدالي دی
په دا څه که د چا توره ابدالي وي

په سومنات د غوا بين په خوله بانګ وايي
چې په خته کې يې ګډه بلالي (رض) وي

باز داري په وري پيغور شولي باز داره
باتورزي دي قوشخانه کې ټپوسان شول

په ټولنه کې رڼا پوښتي زاغله
که وکړي ټول د سليمي نه حاجيان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څو که کلیمان شول

چې ډېوې یې ستا پلرینې واخستلې
د مېږي له ځایه پورته شو آتیان شول

د همت سپاره دي وبو ګڼېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زړيالى له خپلي ماري پښېمان شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

اى تورانكى اوردزره ونوله
ستا يوه كوكه وركېدلى نه شي

ننېره شلونه دا زغو كه وي تل
د ستركو لاره څوك نيولى نه شي

د ګيدړانو په اور ړوكې چرې
د زمرى غوړمب خطا كېدلى نه شي

چې شي لاس برى د فطرت په لارو
په هغو چړك را پرېوتلى نه شي

د نن په ګټه چې بې سود كړېدى
د صبا يې ميدان ګټلى نه شي

چې له دې څمکې پورته شوی نه دی
خبر د بل نړوي سره ولې نه شي
په شاه میرو یې انګازه شویده
که یې بنجخی نن لیدلی نه شي

○

چې د لیچو نړور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګېز یې وترې یو نوهغه لار شي
چې وسلو متوسره کلیمه نه وي
که دغو پښان تومن وي تار پتار شي
له دستور د کا ئنا ته ځنګ وځېتي
دکندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتا هي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میراني شي کولی
چې د خېټې د غمونو نه وزګار شي
خواري بویه خو په حقي لارې بریه
خرهک کله په خولو وینو چنار شي
ته یخپل بخرکي ولې ناویسا یې
هم بخرکي چې خوندي کړي سو انګار شي

(c) kelabtoo.com The Digital Library

شنه راستي د سروې هيچرې خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانو تر بسيار شـي

د باطل د وېرتېکي خو کليمه ده

له نيمګړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
د پرقامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خود تکه سره تېغ نه وبږی کيږي
زبرړي[1] ټول سمسورېدل ځوځت ترمنځ کړي
تلوار ګرندو! ديک پسوار باندې تودېږي
پلويانو د روسوا ولسينن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نورېږيا
بنسټونه د ړوندون په يوه حال وي
ادا نبې مکوله وخت سره نورېږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړوندانه ندی
خوار هغه دی چې يو لورته ښخنګ نيږي

په شونکار دا باسين چې شوی پورته
ولې چپ يې د مانګی سندره نه کړه

۱- زبرړی = زرهی.

تا ړاکونه د خزان ډرکونه تېر شول
خود سړوي شنه جامه يې زړه نه کړه
چې ړښتيا ويل دکومو خولو توږوه
برپه داري له ړښتيا و بله نه کړه
ړاغلل ډېر انقلابونه دلې هورې
ولې درسته يو سالار کليمه نه کړه
مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده يې سره نه کړه
تېروتړو، تهمتونو او خوږې هم
هيڅ کچه د پتيالو عقيده نه کړه

چې د سرو وينو پياشې پکې ځليږي
شاه ځلمي هم په هغو لارو چليږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي
ککرې د کليمانو وي تل هسکې
شکروري ککرې ورته ټيټېږي
حقملان له زماني وي پيرې مخکې
خلق نور د زماني پر دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګړه دی
غل د رغل به له جنګ غالي پښاکېږي
ته دي خپله غاړه خلاصه په مړیه کا
دي نه مه ګوره چي کله صباکېږي

دمېږه له مېتو پاڅه — د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو روستو ګړګو — بود هېره پوري اور کا
دا خدایان د تینګي نه دي — ولې ته سترګي د بور[1] کا
د قامونو نړی څمکه — د آدم تاالېزه کور کا
دا دغوښو تش لوتونه — په حلقا د جسو نور کا
د ځښتن په ګنبد وکي
خپلي چاري دي انځور کا

په تیرو تورو برغنده ځي
ننګیالي ځي په خپل منده ځي
د مېږه د خولو ووږم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

۱- بور = نړمری.

له ښښتنه چې هم غرني وي
هغه کار هم کله شنډ ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خېر دی
که ځي دارله، لونډه ځي

وسپینږې خَتې[1] راوړه
د کلپانو آخر کنډه ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنډه ځي

چې له اوره لاشه مومي
څېړې ویره بیاله اوره

زړې مات وړوکې کوږ کړي
شي همغاړي له شه کوره

په چرسو[2] به ترڅو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ خَت = کمیس ـ پړنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخېره تل پاتېږي

خير دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کښې

له ښښتنه ځان ته ګوره

◯

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سيلاب غرونه لړېږي

څه ارزښت د لې د خس دی

يو په لس، هم يو په سل دی

پياوړی چې په جس دی

د هوسو د غزالې[1] نه

دزمري ورتېره وس دی

په زړګونو دلو سرو[2] له

يو بخري داور بس دی

ګرندو پرې ږېره ګل کړه

د مېته وګ کاروان پس دی

۱- غزاله= د هوسو سپل

۲- سرو = يو وابنه

○

زرداران خوري مدام غوښې
دخپل قام لګه کرکس
په درست قام يې لګولی
له پيروراسې کرګس
دوی ږښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يكرس
روږي دب کاندی ولس ته
بياکوی مانځه اودس
د بې وس ونده که کوونکو!
وي ترڅو به ستاسووس
د «لاتړکضوا» وخت لند دی
لاکوئ هوا هوس

○

چې ختکوی ظالمان شي
سينه يخه دجهان شي
چې خدايان پرمخی پرېوځي
راوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتن ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښنو شي
دباطل بورجل چې وران شي
زورداري کې ځاناځان وي
کلیمه کې ټول یوځان شي

○

پدې ښخړو پرکنو کې
هم هغه ځلمې انځور دی
چې د ټول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

○

پورېه جسوشه بیاګوره
چې یو تن څنګه لښکر شي
د مېړه له چارو برېښي
په تندې اخستې غر شي
هم د هغو برخېزتیا ده
چې خرړ ک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پېرې تل سحر شي

چې ژړوندی وي د ښکار ځله

تودې وینې خود شهپر شي

زمرین ګواښنه شاه ځلموته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړېږي د ورمې دي

ځکه یې غشي بې پلې دي

چې له بازه چټو ته ناست دي

پیغالونه یې ولجې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاریانو په ښچې دي

د بل مخه یې ښتوله مخه

پرکښې نه دي ترمې دي

د نمرود وسیلې وایي

له آذر یې عقیدې دي

چې نو مړي په سرو دي

د سرو تښې پیښې دي

د باتور نخښې یې نشته

لاملخې توې جوڅې دي

د یو شرق نړغملونه دي
دا پېژي دومره اومې دي
پکې زه یم بوده نه شه
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی "زه یم" لکه حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یم لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ دی

○

د هر ژړي په درون کې د خپل ستر وجود انځور وي
تیغ، تنه، ځانګې، ګلونه يې هم کامونه په خپل لور وي

○

د یکرنګه برید مېړونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لړنه دي که ساره نه شي متونه
لمن څه چې، څادر خور کا د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پراوې ژوند دي شخړې پراوونه
خونې خونې ستور تیلیږي تازه نه کړه یو خونه
که تنها کو ونه کښېني شي کوته به مزلونه
قدم تېز کړه، چې غربېږي ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورګزونه بېلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذري غونډي شي تورغر شي
وړانګه ګډه شي په وړانګې
ډادېره نوې نمر شي
چې حجري غښتلې پاڅي
نود هکُ ځاندروسحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپېنګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نوجونغې نوې په سر شي
شهسواران چې یک جلب شي
د بڼدونو(۱) لوی اختر شي
توره په توره باندې شي پورې
ستر کې سترکې یو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

(۱) برډونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پېټې شي مخ لوڅې
چې شو ګېر تېره نشتر شي
چې ګټل بخښل توره شي
بيا آدم جنت ته ورشي
چې دعقل سپاره وينښ شي
پوچ خدايان هله ړبر شي

○

د وجود توره زيږون دی   او د «زه يم» نوښتون دی
نوښتون کړه د ژوند تړه   نوښت «زه يم» له پاڅون دی

○

يو غورځې دی اباسين دی   غرونه غرونه دی يو نړين دی
يوه هڅه دی سپوږمۍ ده   يو يرغل دی ستورتلين دی
له تش ستر لاس اوچت شوی   اوس د هر غوره غوريز دی
ستا د توري له ټکوره   کائنات ټول سندريز دی
غره راغه دی له همته   ګل لمني ګل مخيز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
د آخو اوس لا سورکهيز دی

○

که د ښروند نقشونه د پردي
ته د واړه ښروندانځور يې

نور ښروندون دي همه پلي
همزيو ته يې چې شهسور يې

واړه ښتوکي يو يو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طور يې

د هوسۍ په سترګه د نښه
هم باتور کسي د بور يې

د ذرې په ځانده نمر يې
په قطره سمندر سپور يې

ته په ځمکه کې آسمان يې
په سرو او بو کې اور يې

د لښې سره پیاڅه[1] يې
لا ښه توره، هم تکور يې

چې راغونده شي موټي خاوري
کائنات شي چې ورخور يې

د حجرو په اړونګه کې
له ظاهرليده څه نور يې

۱- پیاڅه: د ښاتو د ګټ ګبين

نور کوروته په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور يې

○

مفکورې به د وېرې پوچ شي
د دې يو کليمې وړاندې
چې يې ښن سندرې وايي
په صبا يې وايي ساندې

○

په تولنو کې زرغونه
دا د ويوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی
د خولو وينو رنګونه
د شاه متو الامې يي
اسمانکه سنګرونه
کښېدی يې د ګراودي
وير سپرلي شالېزارونه
د ناغوستر کوشوکيرېي
شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګرېزيي
خوږې اوګړې شوالونه
د عقلي مسنود رشه يي
هڅوبونه، تهذيبونه

○

دغلي د نرګس غني دی
پسرلي يې تا نګه راتلی شي
په ارکه چاپېريال هم
انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرګنو نه
مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښبستن دی   له ښبښتن ټکي کېدی شي
د تیرو ازغوله تخرګه   نوی څروندراشتر کېدی شی
دفرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دي   لا ډېر لري له خپل ډک دي
که په تومنه باتوران دي   لا په چارو کې لولک دي
فلسفیان یې هلک فکره   لا له زړه یې بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې   په یو ځمکه ، تم تاوک دي
که خپلواکه ډېر ځان بولي   چې یې ګوری لا بل وک دي
د شپانه څاري لا نه زده   شرمخان د خپل کندک دي
لا یې عقل ډېر کچه دی   لا په ډېر جهلونو ګلک دي
د سربنوره نغوتکو   په لاسونو کې لینزک دي
زبینبا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته   لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي   لا دو چې ډېر خدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول   چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسيحيا خېژي لا لند پاري مذهبيان شته
خليلان شروني کېږي د آذر لا لښکريان شته
هر نوښت ته کفر وايي لا مخ ختمي زناريان شته
قلمونه په اور سوځي لا د علم غليمان شته
آدمتياله لا يو خوب دی لا د قام، خاوري بتان شته

سريتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حيوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چي
له خپل ځانه اشنا کيږي
د خښتن او د خپل زړه يم
په اړيکو چي رسيږي
وخت به اخلي دا حيوان چي
د سري په پښو پاڅيږي
وخت به اخلي پوچ خدايان چي
د بربري، نسکوريږي
او د جهل کتابونه
د خنداشوکي جوړيږي
وخت به اخلي کائنات چي
ستر آدم ته بيا تېيږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ویرو پیرو ځنډ دی
د دې دوو پښو څاروي ته
لا په څټ کې لوی کولنډ دی

○

ته په ښتول کائنات برېږې خو له ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یمه که سیپۍ په تن بهرېږې
په یوه څاڅکي کې توپان یې په ذرې دننه غرېږې
بر سېرنه که لاک ښکارې چې په جسم شي نو سره زرېږې
ستا توبرې توره دې "زړه یمه" هم په "زړه یمه" ولجه ګرېږې
که وروستۍ راغلی کاروان کې خود واړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی د بهر هستۍ په چَرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

○

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سړی دی

○

الکتاب په آدم زوني
لا ږبودن آخرني دی
که هر څومره لغوني دی
خو هر نن کي صباني دی

○

حق لا اوس هم ناویلی
که ویلی د ندلې دی
فرعوني دی په خمار کي
نازیږي به کلیمې دی
چرګ پرېوتي سیلاب زوځي
نوح پلوی بې بېړې دی
د کعبې سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدې دی
یو مذهب د کمتي نه دی
دالیندې واړه بې ژړې دی
خلق خښتي د بتکور دی
ځکه ښځې آذرې دی
ناپوهي د هر وګړي
په وګړي په غدې دی

مفکوري پوچي نيمګړي
بنکيلکونه، تيزندۍ دی

○

چي خوندي دي ګړوروړه شه
چي دي و بازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جس يې بايلل
چي د چتو وهندي شه
پولي پاڅي آدم وخوري
چي د پولو ځای بندي شه
د خليل سـپري ته وټي
د بُتانو وهـنـدي شه
چا تونګ د اسمان وخـور
څوک پُخلا په ګريندي شه

○

ځوندانه تول يوځانيز دی
که هرڅو مره ګڼ رنګين دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ښتولو په سیو مخه
که هر ښتوکی بل مخ ښیز دی
په یو بجه په زیر جار وځي
دارباب که زر تاریز دی
لاړې لاړې یوشه لاړه
ښتل تلی یوشه تلیز دی
ستور تلیز ستور تلین کور کور
کائنات یوشه کوریز دی
پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې خیز دی
خو ځمکه زی په شوني تیاو
د همه شروند د توزیز دی

په تنزومت کیراوکره
شیش بیا واخلوي په جهان ته
چې ذره په ولکه واخلي
متی رابنکه بیا شلمان ته
ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وباسه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه

لهٔ تنګې نهٔ پلن دامان ته

غوږ کښېنه په لېنده کړه

بيا ورکښېوزه سنـخ کمان ته

له سيمرغو دې د پرښو ند وکړه

لاس کړه اوبړ د نمـرږ و بنـان ته

پوهه بوځه ځيرکتيا له

ځيرکې راښکه ايمـان ته

په نري ورخوږ يـدوکې

ګرځېدلی اوسه ځـان ته

PROPERTY OF
ARIC
Established
1979

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library